

ΘΕΜΑ 21^ο
(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, Περί Συμμοριών, 1-2)

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ' ἐκείνοις οὐδ' ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν· περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες λέγειν ὧν οὐδ' εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύναίτο, αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται, τὴν δ' ἐκείνων ἀρε-

5 τὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσιν φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον, οὗ πολλοῦ γεγεννημένου μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηται· αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν ὃν ἂν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ

10 ὑμέτερ' εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη· εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὅστισοῦν δύναίτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λελύσεται. ἐγὼ δὲ τοῦτ', ἂν ἄρ' οἷός τ' ᾧ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὥς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες:** ἐναρθρη μτχ. ως υποκείμενο στο ρ. 'δοκοῦσι'. **τοὺς προγόνους ὑμῶν:** η αιτιατική είναι αντικ. στην προηγούμενη μτχ., και η γενική είναι κτητική. **λόγον:** αντικ. στο απαρέμφατο 'εἰπεῖν'. **εἰπεῖν:** τελικό απαρέμφ. αντικ. στο 'προαιρεῖσθαι'. **μοι:** δοτική προσωπική της αναφοράς στο 'δοκοῦσιν'.
- 2 **προαιρεῖσθαι:** αντικ. στο 'δοκοῦσι'. **κεχαρισμένον:** επιθ. προσδ. στο 'λόγον'. **οὐ μὴν:** ο αντιθετικός σύνδεσμος συνδέει αρνητικά τα απαρέμφατα 'εἰπεῖν ~ ποιεῖν'. **συμφέροντα:** μια ἀναρθρη μτχ. μπορεί να γίνει αντικείμενο σε ρ. μόνο αν αναπληρώνει ένα ελλείπον σύστοιχο αντικείμενο, όπως εδώ η μτχ. αναπληρώνει το ενν. 'πράξεις' ως σύστοιχο αντικ. του 'ποιεῖν'. **ἐκείνοις:** δοτική προσωπική στην μτχ. 'συμφέροντα'. **οὐδ' ἐγκωμιάζουσι:** αναφορική επιθετική προσδιοριστική.
- 3 **ποιεῖν:** τελικό απαρέμφ. αντικ. στο 'προαιρεῖσθαι'. **ἐγχειροῦντες:** συνημμ. μτχ., επιρρ., τροπική. **λέγειν:** αντικ. στην μτχ. **ὧν...δύναίτο:** αναφορική επιθετική πρόταση με ευκτική απλή. Όταν μία οποιαδήποτε αναφορική πρόταση έχει απλή ευκτική, τότε θα συμβαίνει κάτι από τα εξής: (1^{ov}) θα προσδιορίζει μία άλλη πρόταση, κύρια ή δευτερεύουσα, η οποία θα έχει είτε απλή οριστική ιστορικού χρόνου, είτε δυνητική οριστική ιστ. χρόνου, και έτσι θα σχηματίζει ένα υποθετικό λόγο της 'επανάληψης στο παρελθόν'. (2^{ov}) θα προσδιορίζει μία άλλη πρόταση, κύρια ή δευτερεύουσα, η οποία θα έχει δυνητική ευκτική, και έτσι θα σχηματίζει ένα υποθετικό λόγο της 'απλής σκέψης'. (3^{ov}) θα προσδιορίζει μία άλλη πρόταση, κύρια ή δευτερεύουσα, η οποία θα ανήκει στον Πλάγιο Λόγο, οπότε και η αναφορική θα ανήκει στον Π.Λ. συντ για

- να δηλώσει την εκφραζόμενη σκέψη ως απλή εικασία. (4^{ov}) θα προσδιορίζει μία άλλη πρόταση, κύρια ή δευτερεύουσα, η οποία θα έχει αρκτικό χρόνο, και θα εκφράζει μία υπόθεση της ‘απλής σκέψης’, χωρίς όμως να απαντά απόδοση. Είναι προφανές ότι εδώ αποκλείονται οι τρεις πρώτες περιπτώσεις, διότι το ρ. της πρότασης την οποίαν προσδιορίζει η αναφορική είναι σε αρκτικό χρόνο (έκφέρονται), οπότε ισχύει η (4). Η αναφορική σχηματίζει μία υποθ. πρόταση της ‘απλής σκέψης’, στην οποίαν όμως δεν απαντά απόδοση. Η ανάλυσή της σε υποθ. πρότ. είναι: ‘εἰ οὐδ’ εἷς δύναίτο ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ = στην περίπτωση που ούτε ένας δεν μπορεί να εκφραστεί με λόγια γι’ αυτά τα ζητήματα’. **δν**: συντάσσεται με το επίρρ. ‘ἀξίως’ ως γενική της αξίας. **ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ**: ‘ἐφικνούμαι τῷ λόγῳ = εκφράζομαι με λόγια’, το απαρέμφ. είναι αντικ. στο ρ. που ακολουθεί, και η δοτική είναι οργανική του μέσου.
- 4 **τοῦ δοκεῖν**: έναρθρο απαρέμφ. σε γενική πτώση συντασσόμενο με την αιτιατ. ‘δόξαν’ ως γενική αντικειμενική ‘ἡ δόξα τοῦ δοκεῖν = η εντύπωση ότι κάποιος φαίνεται’. **δύνασθαι**: ειδική απαρέμφ. αντικ. στο ‘δοκεῖν’. **λέγειν**: τελικό απαρέμφ. αντικ. στο ‘δύνασθαι’. **δόξαν**: αντικ. στο ρ. **τὴν...ἀρετὴν**: αντικείμενο στο ρ. ‘ποιοῦσιν’, και η ενδιάμεση γενική είναι υποκειμενική.
- 5 **ἐλάττω**: ‘ἐλάττονα’, αιτιατ. ενικού θηλυκού γένους, κατηγορ. στην ‘ἀρετὴν’. **τῆς ὑπειλημμένης**: γενική συγκριτική, β’ ὅρος συγκρίσεως. **παρὰ τοῖς ἀκούουσιν**: ‘ἀπὸ τὴν μερίᾳ ἐκείνων που ακοῦνε’, εμπρόθ. της αναφοράς, ‘ὅσον αφορά ἐκείνους που ακοῦνε’. **φαίνεσθαι**: συμπερασματικό απαρέμφατο, ‘κάνουν τὴν ἀρετὴν...ὥστε να φαίνεται...’. **ἐκείνων**: συντάσσεται με το ‘ἔπαινον’ ως γενική αντικειμενική.
- 6 **ἔπαινον**: κατηγορούμενο στο ‘τὸν χρόνον’. **τὸν χρόνον**: αντικείμενο στο ρ. **μέγιστον**: επιθ. προσδ. **οὐδ...δεδύνηνται**: αναφορική επιθ. πρόταση προσδιοριστική. **οὐδ**: ενν. ‘χρόνου’, γενική επιρρ. του χρόνου, ‘ἐντὸς τοῦ οποίου – στην διάρκεια τοῦ οποίου’. **πολλοῦ γεγενημένου**: ‘ἀν και αὐτὸς ἔχει γίνεαι πολὺς’, η μτχ. είναι συνημμ. με υποκ. το ‘οὐδ’, και είναι επιρρ., εναντιωματική. **μείζω**: ‘μείζονα’, με διπλή συντακτική θέση, τόσο του συστοίχου αντικείμενου στην θέση του ελλείποντος και ενν. ‘ἔργα’ στο ‘πα-ραδείξασθαι’, ὅσο και επιθ. προσδ. **τῶν...πραχθέντων**: γενική έναρθρης μτχ. ως γενική συγκριτική ἀπὸ το ‘μείζω’, ‘σπουδαιότερα ἐπιτεύγματα σε σύγκριση με ἐκείνα που ἔχουν γίνεαι ἀπὸ ἐκείνους’, με τον ενδιάμεσο εμπρόθετο προσδ. να είναι του ποιητικού αἰτίου.
- 7 **οὐδένες ἄλλοι**: στα ν.ε. δεν αποδίδεται ο πληθυντικός του. Το ‘οὐδένες’ είναι το υποκ. του ρ. και το ‘ἄλλοι’ ο κατηγορηματικός προσδιορισμός, ‘κανείς ἄλλος = κανείς που να είναι διαφορετικός ἀπὸ ἐκείνους’. Η διαφορά ἀνάμεσα στα ‘ἄλλος = ἓνας ἐπόμενος διαφορετικός με τον προηγούμενο, ἐνῶ ἕτερος = ἓνας ἐπόμενος ἴδιος με τον προηγούμενο’. **παραδείξασθαι**: τελικό απαρέμφ. αντικ. στο ρ. **αὐτὸς**: ‘ἐγὼ ο ἴδιος’, κατηγ. προσδ.
- 8 **τὸν τρόπον εἰπεῖν**: ‘να ἀναφέρω τὸν τρόπο’. **δν...δοκεῖτε**: αναφορική επιρρ. πρόταση του τρόπου, ‘σύμφωνα με τὸν οποίον’. **δν**: ενν. ‘τρόπον’, συντάσσεται με το απαρέμφατο ‘παρασκευάσασθαι’ ως αιτιατική επιρρ. του τρόπου. **ἄν...δύνασθαι**: ειδικό δυνητικό απαρέμφατο, αντικ. στο ‘δοκεῖτε’. Αναλύεται σε ειδική πρόταση με δυνητική ευκτική για να δηλώσει το δυνατόν στο παρόν & μέλλον, ‘δοκεῖτε μοι ὅτι ἂν δύνασθε = μου δίνεται τὴν εντύπωση ὅτι εἶναι δυνατόν να μπορέσετε να...’. **παρασκευάσασθαι**: τελικό απαρέμφ., αντικ. στο ‘ἂν δύνασθαι’.
- 9 **εἰ...φανείμεν**: υποθ. πρόταση με ευκτική. **ἡμεῖς ἅπαντες**: υποκείμενο και κατηγορ. προσδ. **οἱ μέλλοντες**: έναρθρη μτχ. ως παράθεση στο ‘ἡμεῖς’. **λέγειν**: τελικό απαρέμφ., αντικ. στην έναρθρη μτχ. **δεινοὶ**: κατηγορούμενο. **δντες**: συνημμ. μτχ., κατηγορηματική. **οὐδὲν**: αιτιατική επιρρ. του τρόπου, ‘καθόλου, σε καμία περίπτωση, με κανένα τρόπο’. **ἄν**: είναι δυνητικό και συντάσσεται με το ρ. ‘σχοίη’ ως δυνητική ευκτική.

- 10** τὰ ὑμέτερ': υποκ. στο ρ. 'ἂν σχοίη', 'οἱ δικές σας υποθέσεις'. **εὖ οἶδ' ὅτι:** η έκφραση αυτή αποτελούμενη από ένα ρ. και ένα ειδικό σύνδεσμο είναι παρένθετη και δεν μετέχει στην σύνταξη της εν γένει περιόδου. Έχει την σημασία του 'ξέρω πολύ καλά – είμαι απόλυτα σίγουρος'. Παρόμοια έκφραση παρένθετη είναι η 'δῆλον ὅτι = είναι φανερό'. 'Ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δῆλον ὅτι ἡ ἐμὴ φαυλότης, Ξεν. Ἀπομν. 4,2,39,5 Με υποχρεώνει ἐμένα και αὐτά ἐδῶ να ὁμολογῶ – εἶναι φανερό – ἡ δική μου ἀπειρία'. **ἂν ...βέλτιον σχοίη:** η έκφραση 'βέλτιον ἔχω' σημαίνει 'προσδεύω – βελτιώνομαι'. Υποκ. στο ἐδῶ είναι η ἑναρθρη αντωνυμία 'τὰ ὑμέτερα' και λειτουργεῖ ως αττική σύνταξη με το ρ. στον ενικό αριθμό. Η δυνητική ευκτική 'τὰ ὑμέτερα ἂν βέλτιον σχοίη' εἶναι η απόδοση στην υπόθεση 'εἰ...φανεῖται', και σχηματίζει ἕνα εὐθύ υποθ. λόγο που δηλώνει την 'απλή σκέψη'. **εἰ...δύναιτο:** υποθ. πρόταση με απλή ευκτική. **παρελθὼν:** συνημμ. μτχ., επιρρ. Δηλώνει ὅχι το πότε θα γίνει, ἀλλὰ τον τρόπο με τον ὁποῖον θα γίνει το 'διδάξει'. Η μτχ. του αορίστου εἶναι 'χρονική' μόνο αν νοηματικά εἶναι ανεξάρτητη ἀπὸ το ρ. στο ὁποῖο εἶναι συνημμένη. Αν λογικά συνδέονται, ὅπως ἐδῶ, τότε δηλώνει 'διαδικασία – τρόπο'. **εἰς ὅστισιν:** το αριθμητικό εἶναι επιθ. προσδ. και η αντωνυμία εἶναι το υποκ. του ρ. **διδάξει καὶ πεῖσαι:** δυο τελικά ἀπαρέμματα ως αντικ. στο ρ.
- 11** **τίς...ἔσται:** πλάγια ἐρώτηση ως ἐπεξηγήση στα δυο προηγούμενα ἀπαρέμματα. **τίς παρασκευὴ καὶ πόση:** δυο ἐρωτηματικές αντων. ως κατηγορ. προσδιορισμοὶ στο ουσιαστικό 'παρασκευὴ', το ὁποῖο λειτουργεῖ ως υποκ. στο ρ. 'ἔσται', 'ποῖα προετοιμασία και πόση = προετοιμασία που εἶναι κάποια και κάποιου μεγέθους'. Ο σύνδ. 'καὶ' συνδέει τους δυο κατηγορ. προσδ. **καὶ πόθεν πορισθεῖσα:** ο σύνδ. 'καὶ' συνδέει τους δυο προηγούμενους κατηγ. προσδ. με την μτχ. 'πορισθεῖσα' που ἐπίσης λειτουργεῖ ως τρίτος κατηγ. προσδ. **χρήσιμος:** κατηγορούμενο. **τῇ πόλει:** δοτική χαριστική.
- 12** **πᾶς ὁ παρὼν φόβος λελύσεται:** κύρια πρόταση που λειτουργεῖ ως απόδοση της ὑπόθεσης 'εἰ...δύναιτο'. Πρόκειται για ἕνα υποθετικό λόγο που στην υπόθεση εκφράζει την 'απλή σκέψη', ἀλλὰ στην απόδοση εκφράζει την βεβαιότητα, γι' αὐτό και εκφέρεται με Οριστική Μέλλοντα. **τοῦτ':** αντικ. στο ἀπαρέμματο 'ποιῆσαι'. **ἂν ἄρ' οἶός τ' ᾧ:** υποθετική πρόταση με Ὑποτακτική, 'αν ἔχω την δυνατότητα', 'οἶός τ' εἰμί = μπορώ – ἔχω την δυνατότητα'. **πειράσομαι:** η απόδοση της προηγούμενης ὑπόθεσης, και δημιουργεῖ ἕνα εὐθύ υποθ. λόγο που δηλώνει το προσδοκώμενο. **ποιῆσαι:** αντικ. στο ρ., τελικό ἀπαρέμφ. **μικρὰ:** ἄναρθρο ἐπίθετο που καλύπτει δυο συντακτικές θέσεις, ἐκείνη του ἐλλείποντος συστοίχου αντικ. στην μτχ. 'προειπών', και ἐκείνη του επιθ. προσδ.
- 13** **προειπών:** συνημμ. μτχ., επιρρ., χρονική, 'αφού πρώτα πω'. **ὅμῃν:** δοτική προσωπική. **ὥς ἔχω γνώμης:** ονοματική πρόταση, πλάγια ἐρώτηση, η ὁποία λειτουργεῖ ως προσδιορισμός της αναφοράς **γνώμης:** συντάσσεται με το ρ. 'ἔχω' ως γενική επιρρ. της αναφοράς. **περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα:** 'ὅσον ἀφορὰ τα ζητήματα που σχετίζονται με τον Πέρση βασιλιά'.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αυτοί λοιπόν που επαινούν, Αθηναίοι πολίτες, τους προγόνους σας, δίνουν την εντύπωση σε μένα ότι επιλέγουν να εκφωνήσουν μια ομιλία που είναι φροντισμένη, όχι όμως να κάνουν πράγματα που ταιριάζουν με εκείνους τους οποίους επαινούν. Διότι με το να επιχειρούν να μιλούν για πράγματα για τα οποία επάξια ούτε ένας ίσως δεν μπορεί να εκφραστεί με λόγια, οι ίδιοι δημιουργούν την εντύπωση ότι νομίζουν πως μπορούν να μιλούν, ενώ την γενναιότητα εκείνων των ανδρών κάνουν να φαίνεται κατώτερη από εκείνην που έχει διαμορφωθεί σ' αυτούς που ακούνε. Εγώ λοιπόν θεωρώ σπουδαία τιμή για εκείνους τους άνδρες το χρόνο, στην διάρκεια του οποίου, παρά το γεγονός ότι αυτός έχει γίνει πολύς, σπουδαιότερα επιτεύγματα σε σύγκριση με εκείνα που έχουν γίνει από εκείνους, κανείς άλλος δεν μπορεί να εμφανίσει. Και εγώ ο ίδιος θα προσπαθήσω να πω τον τρόπο με τον οποίον μου δίνετε εσείς την εντύπωση ότι μπορείτε να προετοιμαστείτε. Και η κατάσταση έχει ως εξής. Αν δηλ. όλοι εμείς γενικώς εκείνοι που πρόκειται να πάρουμε τον λόγο, φανούμε ότι είμαστε ικανοί, τότε – είμαι σίγουρος – σε καμία περίπτωση οι δικές σας οι υποθέσεις δεν μπορεί να γίνουν καλύτερες. Αν όμως ένας οποιοσδήποτε προχωρώντας μπορέσει ίσως να ενημερώσει και να πείσει, δηλ. ποιά προετοιμασία και πόση αλλά και από πού προερχόμενη θα είναι ωφέλιμη για την πόλη, τότε σίγουρα η παρούσα ανησυχία να εξαφανιστεί. Εγώ λοιπόν αυτό ακριβώς, αν μπορέσω, θα προσπαθήσω να κάνω, αφού πρώτα πω λίγα λόγια σε σας σχετικά με το ποιά γνώμη έχω για τα ζητήματα που σχετίζονται με τον Πέρση βασιλιά.